

OPS

tuki 2016

OPStuki 2016 – Paikallisen opetussuunnitelmaprosessin tukikoulutus

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulu

Ulla Ilomäki-Keisala

ulla.ilomaki-keisala@helsinki.fi

+358401898959

Hyvinvoiva koulu – Perusteista paikalliseksi opetussuunnitelmaksi

eNorssin OPStuki 2016 -suunnitteluryhmä:

Ulla Ilomäki-Keisala

Mervi Kemppainen

Merja Kuosmanen

Annika Lassus

Sari Muhonen

Tuija Saarivirta

TERVETULOA OPStuki 2016 –TYÖPAJAAN 1!

AAMUKAHVIPORINAT

1. Mitkä asiat vaikuttavat siihen, että henkilöstö kokee koulun mielekkäänä työpaikkana?
2. Mitkä asiat vaikuttavat oppilaan kokemukseen koulusta paikkana, mielekkäänä oppimisympäristönä?

TYÖPAJAN 1 TAVOITTEET

Hyvinvoiva koulu - Perusteista paikalliseksi ops:ksi

- Tutustutaan, tehdään yhteistyötä ja verkostoidutaan alueen ops-työstä vastaavien opetustoimen henkilöstön edustajien kanssa.
- Tutustutaan uusiin esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 ja niiden keskeisiin asioihin.
- Vahvistetaan opetussuunnitelman tietoperustaa ja osaamista.
- Pohditaan, miten hyvinvoivan koulun ajatus ja siihen liittyvät esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden keskeiset asiat muuttavat nykykoulun toimintakulttuuria.
- Käsitellään erilaisia opetussuunnitelmatyön vaiheita käytännön esimerkkien avulla.
- Pohditaan ja suunnitellaan, miten kunnan tai koulun ops-prosessia kannattaisi jatkaa ja toteuttaa tästä eteenpäin.
- Saadaan tietoa ePerusteet-palvelusta.
- Keskustellaan alueen paikallisista ops-prosesseista ja tehdään oman alueen työtä näkyväksi.

TYÖPAJAN 1 SISÄLLÖT

Hyvinvoiva koulu - Perusteista paikalliseksi ops:ksi

- Opetussuunnitelman perusteet paikallista opetussuunnitelmatyötä tukemassa
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 lukujen 1–12 keskeiset asiat, käsitteet ja muutokset verrattuna OPS:aan 2004
- Hyvinvoivan koulun ajatus ja siihen liittyvät opetussuunnitelman perusteiden keskeiset käsitteet ja asiat
- Opetussuunnitelmaprosessin keskeiset vaiheet ja niiden toteutus paikallisella tasolla: kunnan ja koulun oma tiekartta/maastokartta
- Elävä ops – ePerusteet
- Paikalliset ops-prosessit näkyviksi

OPStuki 2016 -TYÖPAJA 1

Ohjelma

8.45–9.15	Aamukahvit ja tervetuloivotus
9.15–9.45	Mikä on OPStuki 2016?
9.45–12.00	Hyvinvoiva koulu – uusi opetussuunnitelma 2016
12.00–13.00	Lounas (<i>omakustanteinen</i>)
13.00–14.30	Paikallisen opetussuunnitelmatyön tuki ja eteneminen*
14.30–15.15	Kunta- ja koulukohtaiset opetussuunnitelmaprosessit näkyviksi – esimerkkejä paikallisesta työstä
15.15	Tilaisuus päättyy

*) Kahvitauko noin klo 14

ENNAKKOTEHTÄVÄT TYÖPAJAAN 1

1. Tutustukaa uusiin esi-, perus- ja lisäopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin ja niihin liittyviin määräyksiin Opetushallituksen verkkosivuilla:
http://www.oph.fi/ops2016/103/0/opetushallitus_on_hyvaaksynyt_esi_perus_ja_lisaopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_22_12_2014
2. Tutustukaa Opetushallituksen taustamateriaaleihin.
Katsokaa esim. seuraava video: <http://youtu.be/PqUpn1e-Sj0>
3. Valmistautukaa kertomaan lyhyesti kuntanne tai koulunne ops-työn tämänhetkisestä tilanteesta työpajassa 1.
4. OPStuki 2016 –työpajoissa 1–3 olisi kaikilla hyvä olla mukana kannettava tietokone tms.

Tervetuloa!

Today'smeet.com/

- Avaa selain.
- **today'smeet.com/_____**
- Kirjoita nimesi tai lempinimesi.
> **Join**
- Kirjoita viestisi (esim. ajatus, idea, kommentti, kysymys tms.)
> **Say**

OPETUSHALLITUKSEN ESI-, PERUS- JA LISÄOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET 2014

Millainen on uusi ops?

MISSÄ MENNÄÄN?

- Opetushallitus hyväksyi esiopetuksen-, perusopetuksen- ja lisäopetuksen opetussuunnitelman perusteet 22.12.2014.
- Uudet perusteet ja niihin liittyvät määräykset:
[http://www.oph.fi/ops2016/103/0/opetushallitus on hyväksynyt esi-perus ja lisaopetuksen opetussuunnitelman perusteet 22 12 2014](http://www.oph.fi/ops2016/103/0/opetushallitus_on_hyvaksynyt_esi-perus_ja_lisaopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_22_12_2014)
- Opetushallituksen tiekartta tukee paikallista opetussuunnitelmatyötä:
www.oph.fi/ops2016/paikallisen_tyon_tuki

MIKÄ OPETUSSUUNNITELMISSA ^eNORSSI

MUUTTUU?

◆ Opetuksen suhde muuttuvaan yhteiskuntaan

- Arvoperusta, tehtävä ja tavoitteet, opetussisällöt

◆ Oppimisen ja osaamisen määrittely

- oppimiskäsitys, pedagogiikka, oppimisen arviointi, laaja-alainen osaaminen ja sen ilmeneminen oppiaineissa

◆ Tapa toimia

- Toimintakulttuuri, koulutyön käytännön järjestäminen, kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

◆ Opetuksen yhtenäisyys ja opetuksen eheyttäminen

- esi- ja perusopetuksen jatkumo
- yhtenäisyyttä tukeva toimintakulttuuri, oppimiskokonaisuudet, vuosiluokkakokonaisuudet

OPS-UUDISTUKSEN KESKEISIÄ LÄHTÖKOHTIA

Pedagoginen uudistus

- Siirtyminen kysymyksestä MITÄ opitaan? Kysymykseen MITEN opitaan?
- Toimintakulttuuri, oppimisympäristöt, työtavat, tuki, oppimisen arviointi

Perusopetuksen eheyden vahvistaminen

- Laaja-alainen osaaminen, toimintakulttuurin linjaukset, vuosiluokkakokonaisuudet ja oppiaineiden yhteistyö

Toimintakulttuurin muutos

- Paikalliseen ops-työhön tilaa oman toiminnan pohdinnalle ja pedagogiselle keskustelulle

Ops työvälineenä

- Tavoitteena perusteiden tuottaminen verkkopalveluna sekä kansallisella että paikallisella tasolla (ePerusteet)

MILLAINEN ON HYVINVOIVA KOULU?

Subjektiiivisesta kokemuksesta
paikallisen opetussuunnitelman
tekemiseen ja toteuttamiseen

”PUHUVA KYNÄ 1”

- Neljä henkilöä / ryhmä
- Yksi minuutti / henkilö
- Puheenvuoro on vain yhdellä henkilöllä, muut kuuntelevat.
- Tehtävänäsi on kertoa ja kuvailla omalla vuorollasi subjektiivinen kokemuksesi tai käsityksesi:
 - A. Millainen on mielestäsi hyvinvoiva koulu?
 - B. Miten hyvinvointi näkyy ja tuntuu omassa koulussasi?

KÄSITYKSET JA KOKEMUKSET HYVINVOIVASTA KOULUSTA

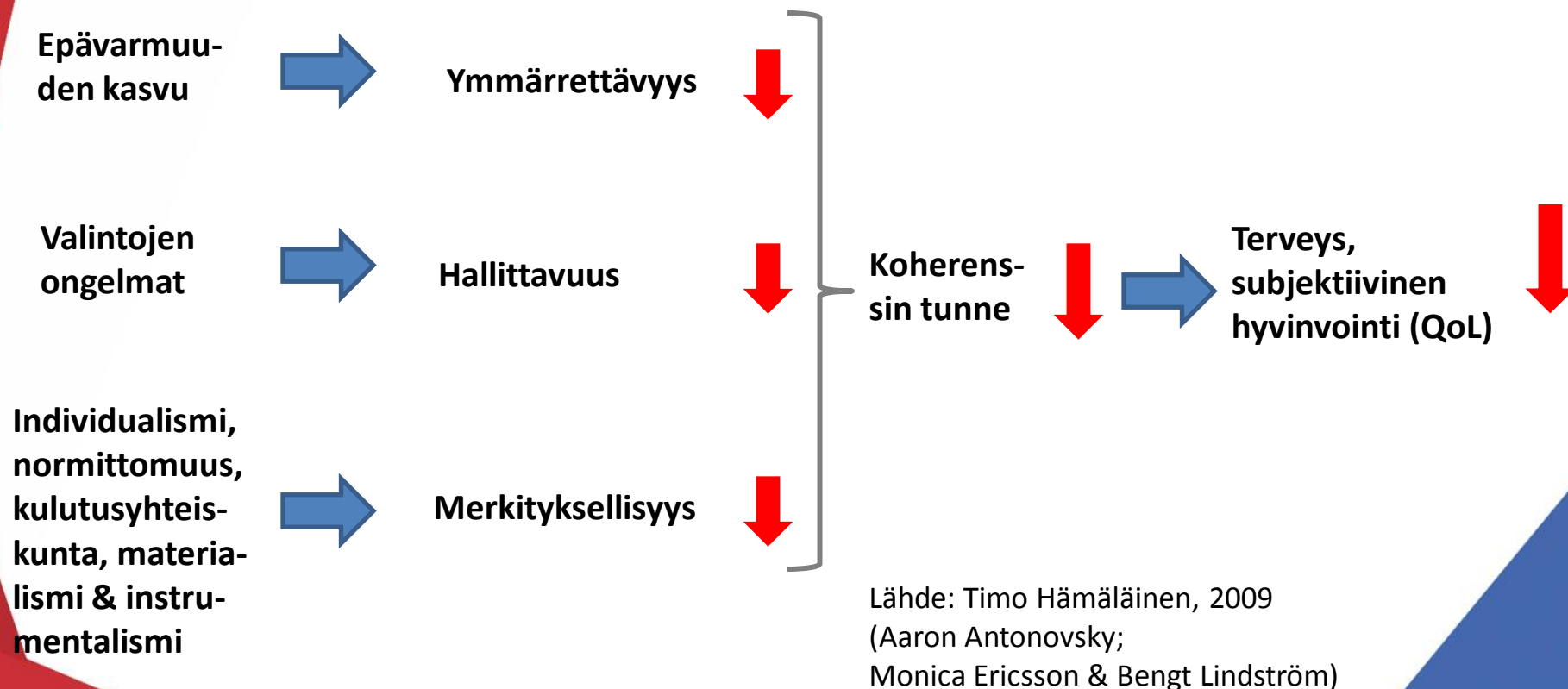
- YLE: Työn iloa 1/3: *Kiire on mielentila*
<http://areena.yle.fi/tv/1674952>
- YLE: Työn iloa 3/3: *Unelmien koulu*
<http://areena.yle.fi/tv/1674949>

”PUHUVA KYNÄ 2”

- Neljä henkilöä / ryhmä
- Yksi minuutti / henkilö
- Puheenvuoro on vain yhdellä henkilöllä, muut kuuntelevat.
- Kerro ryhmässäsi jokin uusi ajatus siitä, mitä ajattelet hyvinvoivasta koulusta videon katselun jälkeen.

”Millainen on mielestäsi hyvinvoiva koulu?”

YHTEISKUNNALLINEN MUUTOS JA HENKINEN HYVINVOINTI

OPS2016

Oppilaan muuttuva rooli

- yhdessä tekeminen, osallistuminen
- tutkiva ja luova työskentely

Muuttuva maailma

- ympäristö, globalisoituminen, talous, työelämä, teknologia, yhteisöjen monimuotoisuus

Muuttuva opetus

- oppimiskäsitys
- yhteistyö ja kokonaisuuksien rakentaminen

Muuttuva sivistyskäsitys ja osaaminen

- laaja-alaisuus, eettisyys, kestävyys,
- oppimisen taidot, tiedonhallinta ja vuorovaikutus

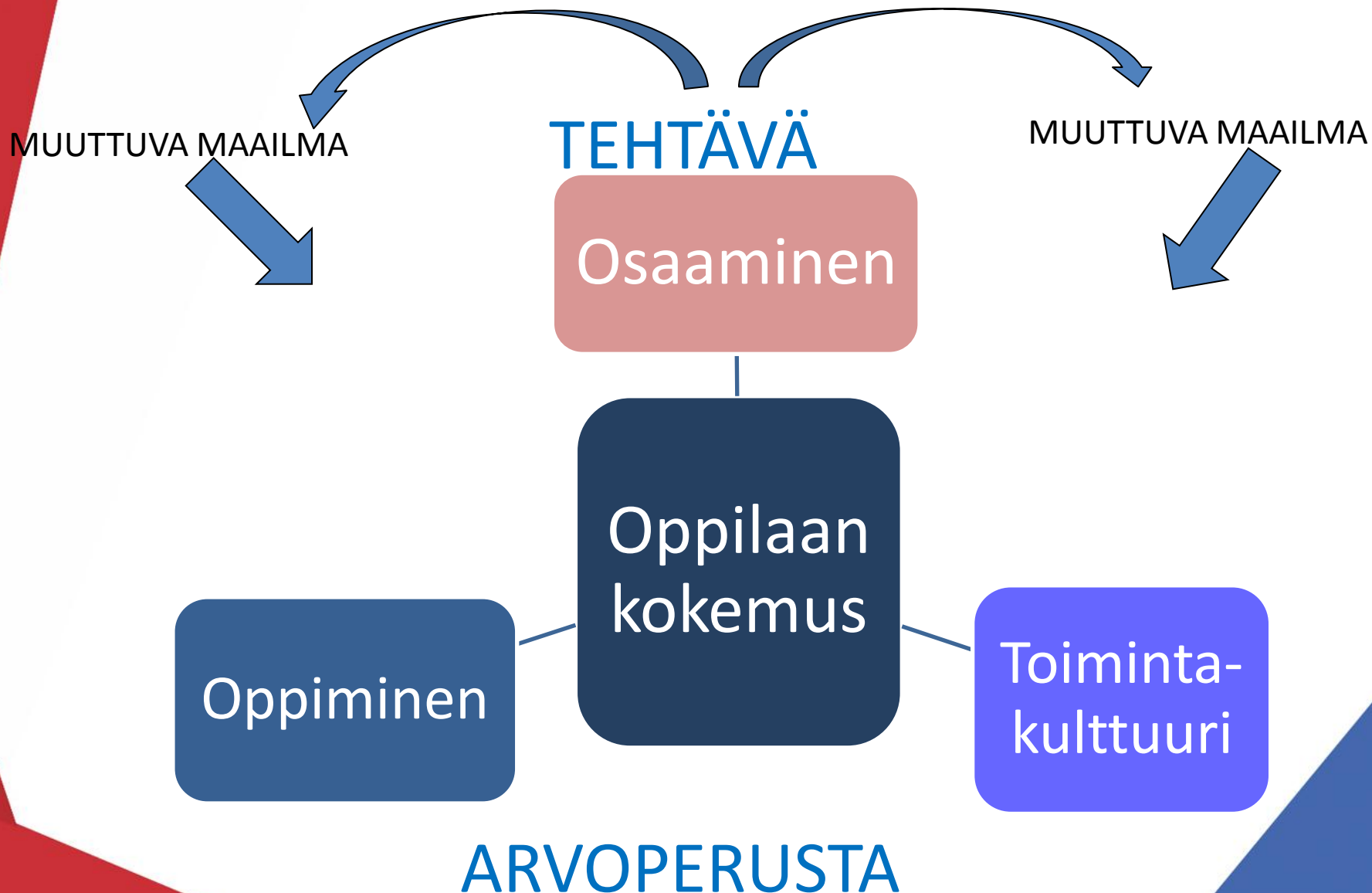
MITKÄ OVAT UUDEN
OPETUSSUUNNITELMAN KESKEISET
KÄSITTEET?
MITEN NE LIITTYVÄT HYVINVOIVAN
KOULUN AJATUKSEEN?

OPS 2016

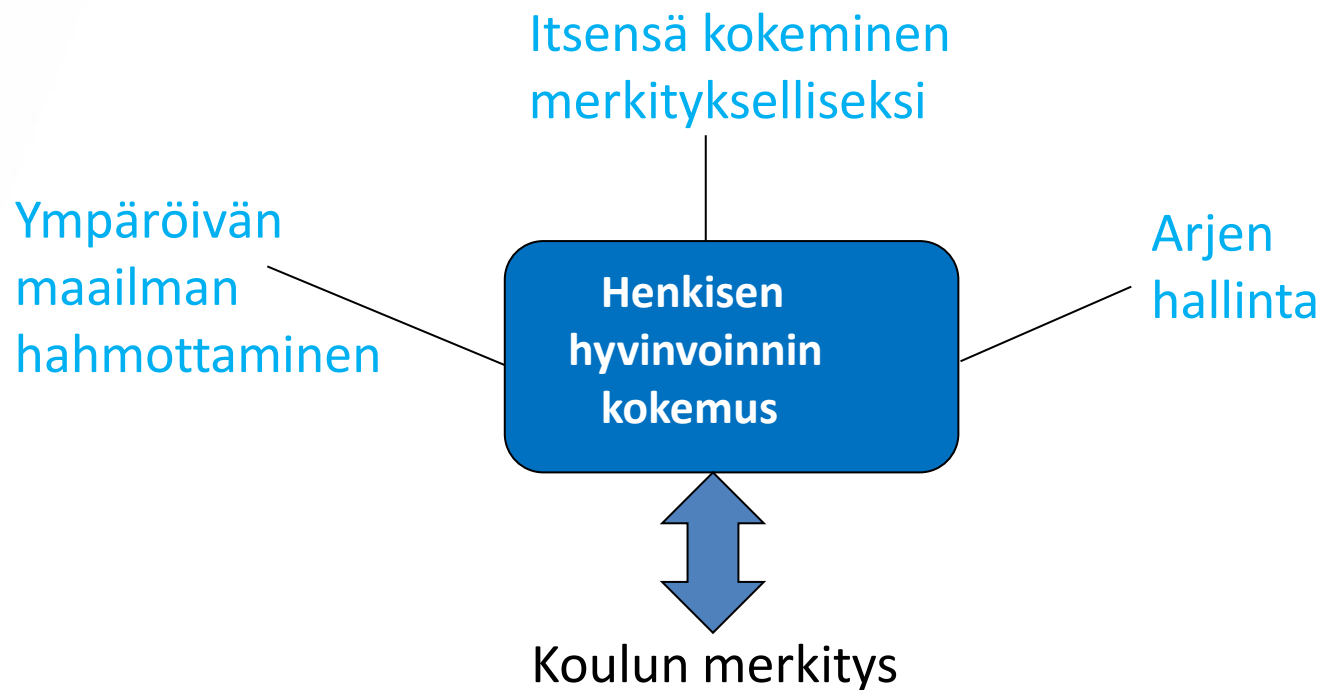
PERUSOPETUKSEN ARVOPERUSTA

IRMELI HALINEN, OPETUSHALLITUS

KESTÄVÄN HYVINVOINNIN RAKENTAMINEN

ARVOPERUSTA JA -KESKUSTELUT

- Miten hyvin olemme sisäistäneet esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman arvoperustan?
- Miten arvoperusta näkyy ja toteutuu arjessamme?
- *”Arvo on jotakin sellaista, mihin pyrimme tai mitä tavoittelemme.”*
- Miten luodaan edellytykset henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien ym. yhteistyökumppaneiden osallistumiselle keskusteluun?
- Mitkä ovat perusopetuksen arvoperustaa ja oppimiskäsitystä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat tai painotukset ja miten ne ilmenevät? Miten arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan?

TOIMINTAKULTTUURI

IRMELI HALINEN, OPETUSHALLITUS

TOIMINTAKULTTUURI NYT!(1)

Toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta,
- johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista,
- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta,
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.

TOIMINTAKULTTUURI NYT! (2)

- Toimintakulttuuria muovaavat sekä **tiedostetut että tiedostamattomat tekijät**.
- Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei.
- Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin **yhteisön käytännöissä**.
- **Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille**, jotka omaksuvat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja.
- Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen **ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen** ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.
- Toimintakulttuurin kehittämisen **perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu**.

MITÄ TOIMINTAKULTTUURIN MUUTOS EDELLYTTÄÄ?

1. Yhteistyötä
2. Tietoisuutta
3. Muutosmyönteisyyttä
4. Aloitekykyä
5. Uutta tapaa toimia
6. Sitoutumista vs. sitouttamista
7. Prosessiosaamista: tavoite, toteutus, arviointi, korjaustoimenpiteet
 - *Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Periaatteiden toteuttaminen edellyttää aina paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien huomioonottamista.*

OPPIMISKÄSITYS (1)

- Oppiminen on erottamaton osa ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista.
- Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.
- Oppilas on aktiivinen toimija.
- Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.
- Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.
- Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin.

OPPIMISKÄSITYS (2)

Oppilas on **aktiivinen toimija**, joka oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa.

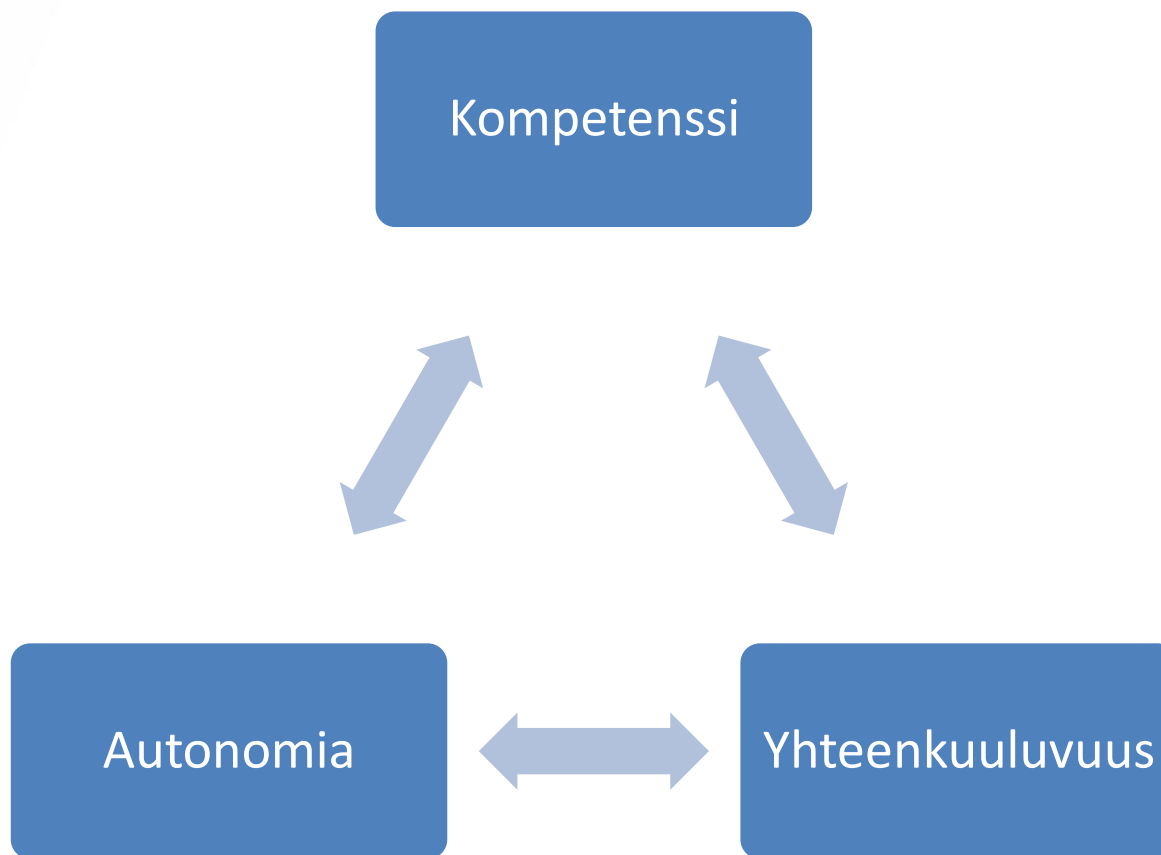
Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu **vuorovaikutuksessa** toisten oppilaiden, aikuisten ja eri yhteisöjen kanssa

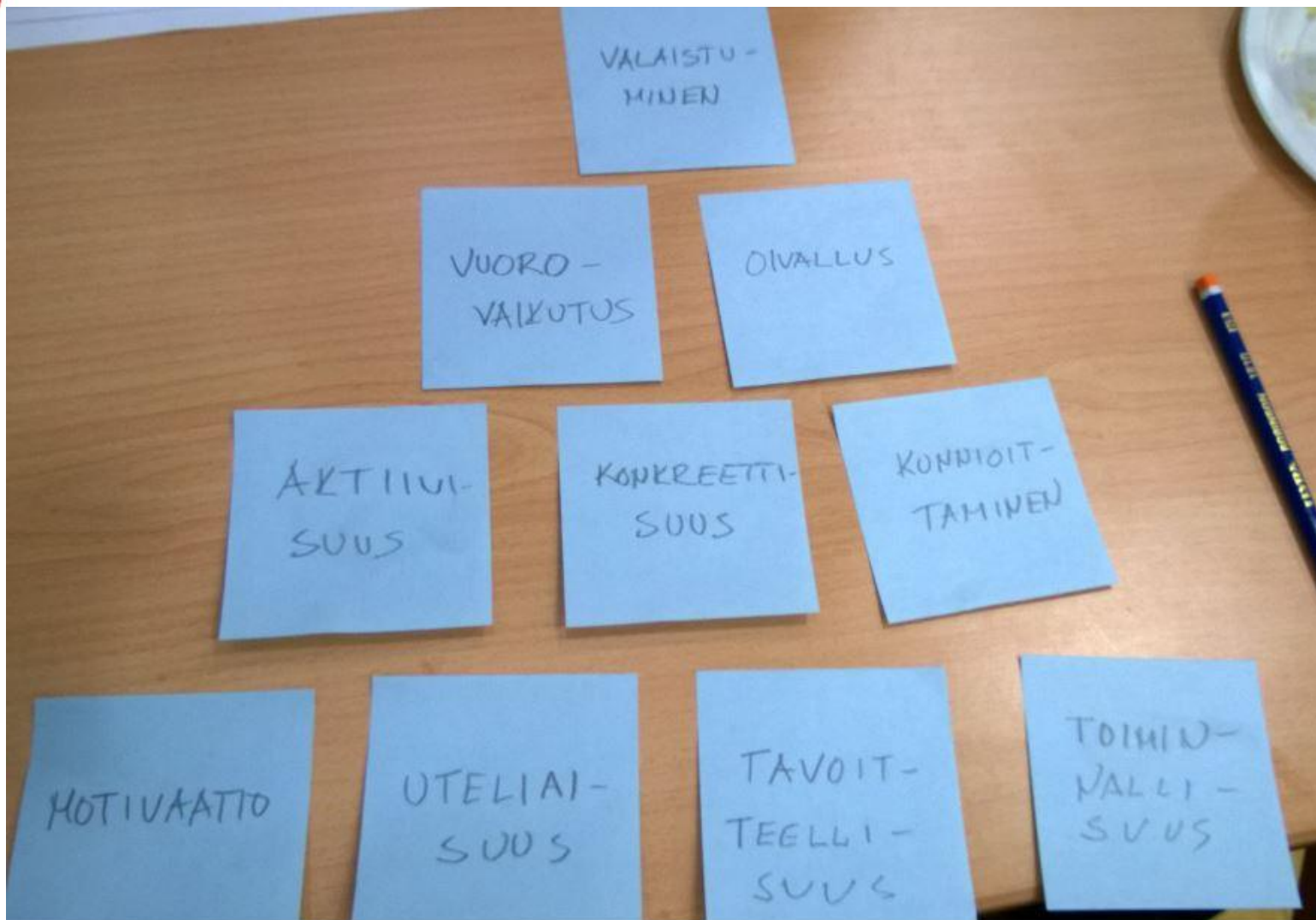
Oppiminen on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua ja näiden **prosessien monipuolista arvioimista**

Koska oppilaan minäkuva ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen, **oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus** on erittäin tärkeää

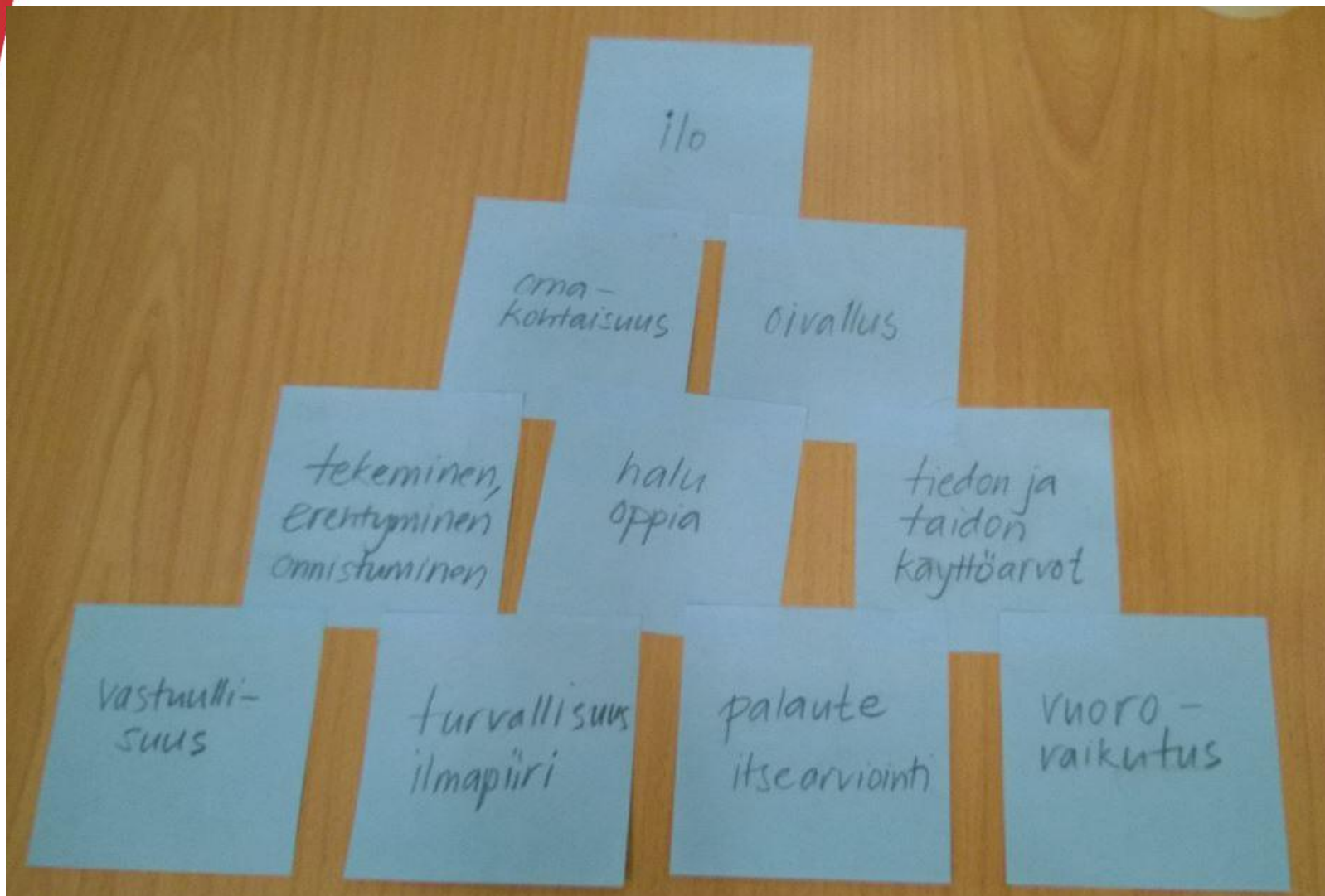
OPPIMISEN ILO – FLOW

Autonomia, kompetenssin ja yhteenkuuluvuuden kokemukset muodostavat positiivisen kehän.
(Lauri Järvilehto, *Hauskan oppimisen vallankumous*, PS-kustannus 2014)

OPStuki 2016 työpajat 1-4/2013-2014

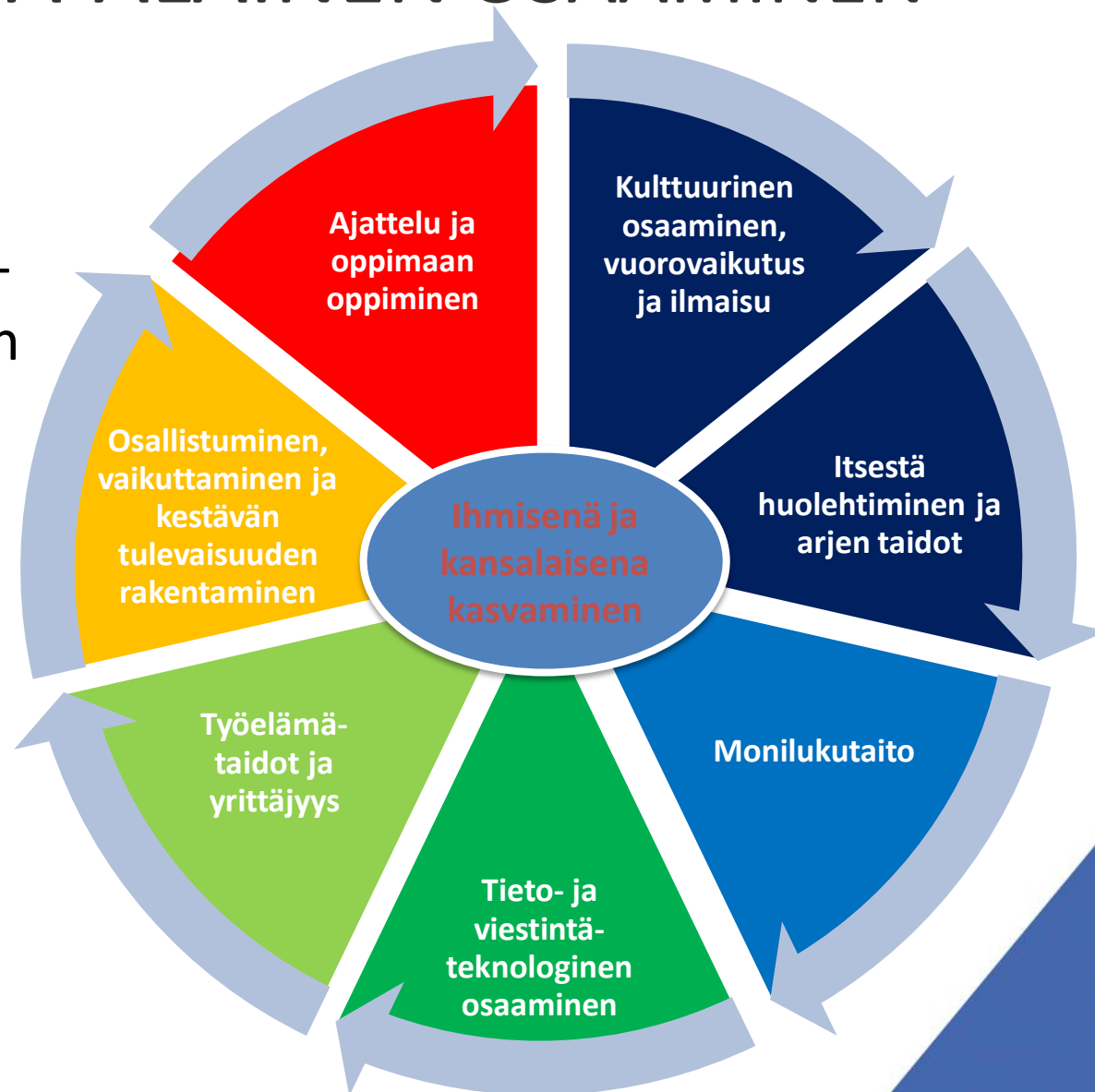

OPStuki 2016 työpajat 1-4/2013-2014

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

Perusopetuksen
tavoitteet ja laaja-
alainen osaaminen

- tiedot
- taidot
- arvot
- asenteet
- tahto

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

- Opetushallitus, Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 luku 2 ja Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet luku 3
- Mitä **laaja-alainen osaaminen** tarkoittaa ja miten se muuttaa koulun toimintakulttuuria ja opetus-opiskelu-oppimisprosessia?
- Mitkä asiat ovat laaja-alaisen osaamisen mahdolliset **paikalliset painotukset**?
- Mitkä ovat ne **järjestelyt ja toimenpiteet**, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden **toteutumisesta opetustyössä huolehditaan ja toteutumista seurataan**?
- Vrt. OPStuki 2016 –sivusto > työpajat 1-4/2014 (Prezi)

https://prezi.com/oyt-7euclzos/laaja-alainen-osaaminen-ja-hyvaopettaminen/?utm_campaign=share&utm_medium=copy

MITÄ OPPIMISEN ILO TARKOITTAÄ JA MITEN SE TOTEUTUU HYVINVOIVASSA KOULUSSA?

Mikä aktivoi ja innostaa opettajia,
oppilaita, henkilöstöä, huoltajia ja
yhteistyökumppaneita?

POPPLLET

Popplet = ajatuskarttatyökalu, iso taulu, johon luodaan kuplia (popples)

<http://popplet.com/> (-> valitse Try it out)

AppStore: Popplet lite (ilmainen)

TOIMINTOJA:

- *ratastyökalu*: make a new popple
- *nuoli kuplan reunassa*: suurennä/pienennä kuplaa -
- *X kuplassa*: poista kupla
- *vuorikuva kuplassa*: ota kuva TAI valitse kuva rullalta
- *kynä kuplassa*: piirrä kuplaan
- *T kuplassa*: kirjoita tekstiä
- *suorakaide kuplassa*: muuta kehyksen väriä
- *ympyrä kuplan ulkopuolella*: yhdistyy seuraavaan kuplaan
- **LOPUKSI ratastyökalu**: Export-> pdf (maksuversio) tai jpeg (josta esim. s-postiin)

<https://www.youtube.com/watch?v=D624wGdcH14>

PADLET

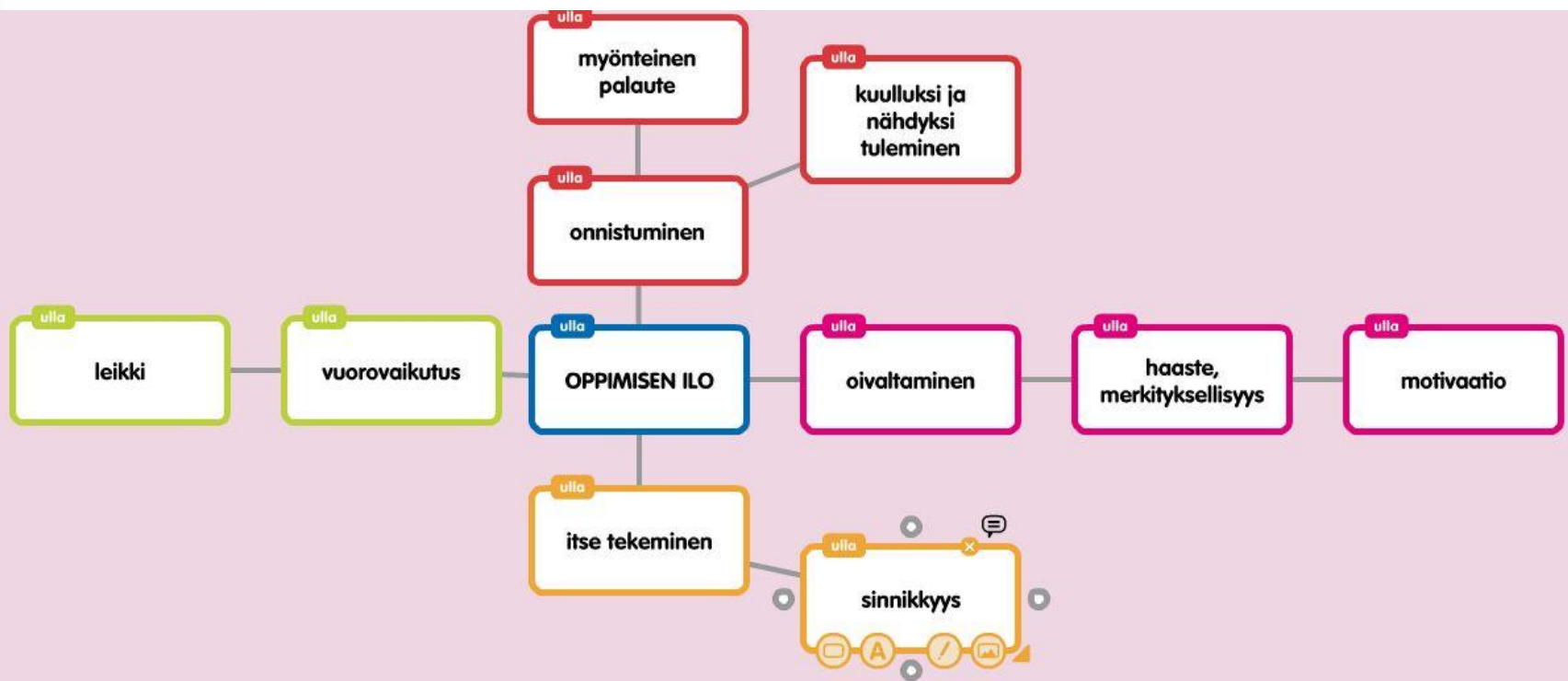
- <http://www.youtube.com/watch?v=5c9vWCPn8ys>
- <http://www.youtube.com/watch?v=UuzciL8qCYM>

MITÄ OPPIMISEN ILO ON JA ^eNORSSI

MITEN SE LISÄÄNTYISI?

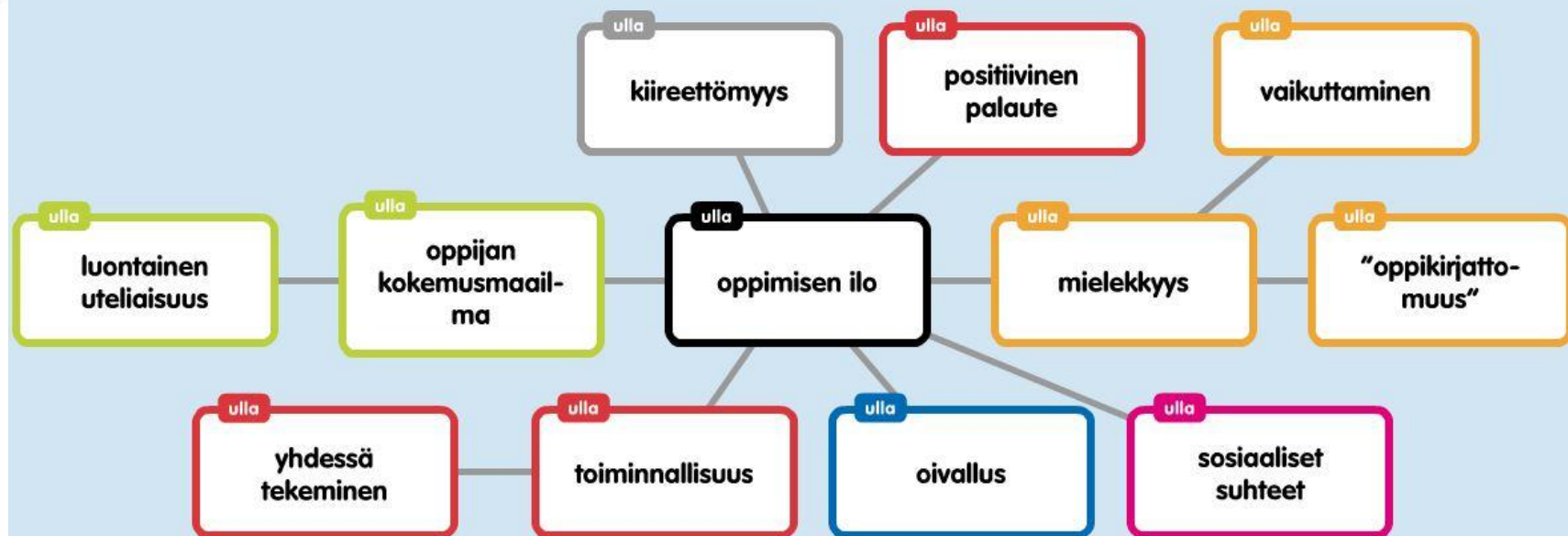
1. Pohdi ja kirjaa esim. ajatuskarttaan käsityksesi siitä, mitä oppimisen ilo on ja mitä siihen tarvitaan. (*ennakkokäsitys, osallisuus-toimijuus*)
2. Vaihda ryhmää ja etsi uusi kollega, joka ei työskentele samassa kunnassa tai koulussa kanssasi. Kerro hänelle oma käsityksesi tai määritelmäsi oppimisen ilosta. Kuuntele hänen näkemyksensä. (*dialogi, tiedonhankinta*)
3. Muokkaa käsitystäsi saamasi tiedon ja palautteen perusteella. (*käsitteellistäminen, mallintaminen*).
4. Palaa omaan ryhmääsi. Kertokaa ja jakakaa kokemuksenne ja uusi tietonne siitä, miten oppimisen iloa ja oppimista edistetään tulevaisuudessa. (*tiedon jakaminen*)
5. Muokatkaa lopuksi ryhmässänne yksi yhteinen käsityksenne siitä, miten tavoittelette oppimisen iloa ja sitä kautta lisäätte hyvinvointia koulussanne. (*tuottaminen ja dokumentointi*)

MITÄ OPPIMISEN ILO ON JA MITEN SE TOTEUTUU?

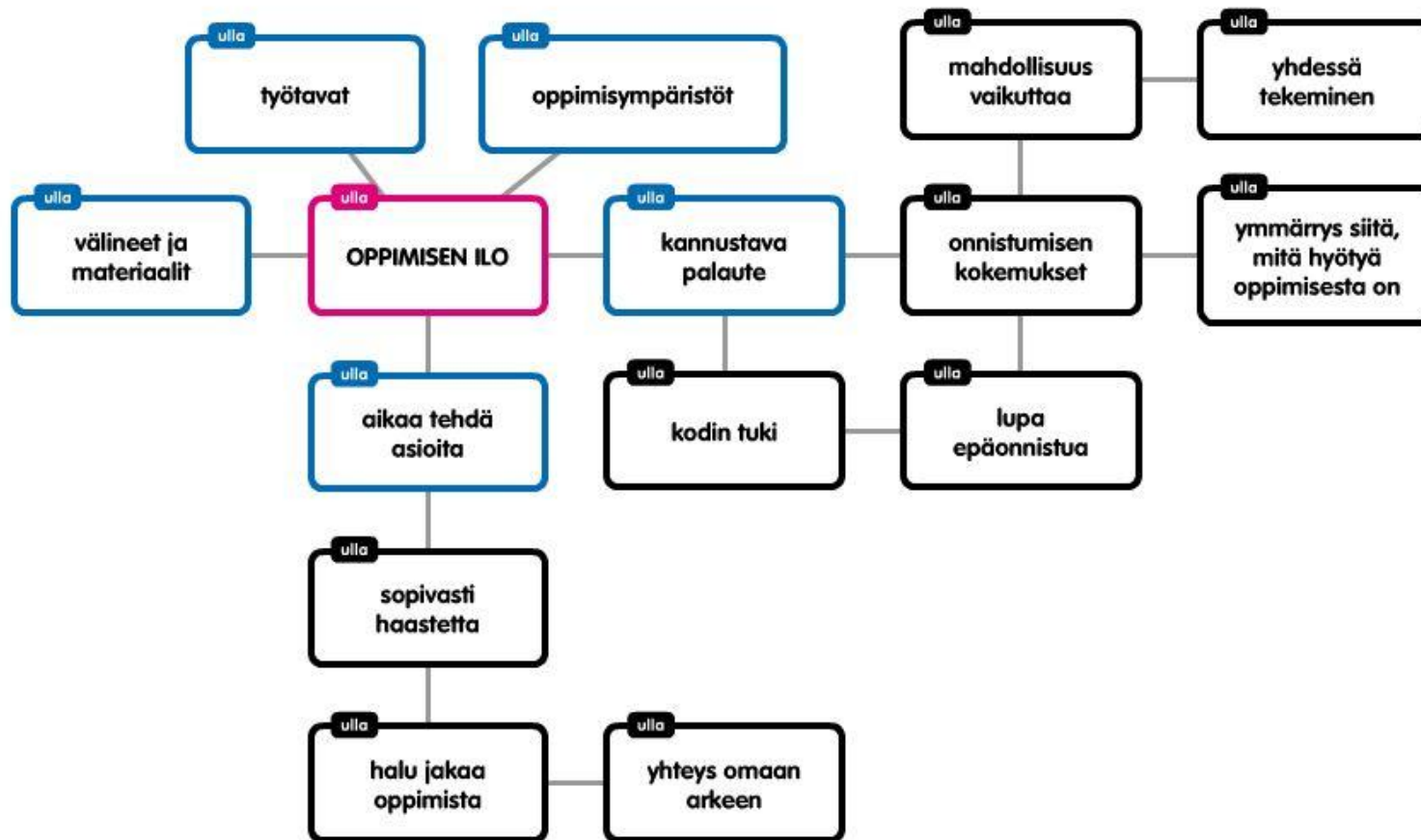
OPStuki 2016 työpajan 1 osallistujat
Kouvolassa 3.3.2015

MITÄ OPPIMISEN ILO ON JA MITEN SE TOTEUTUU?

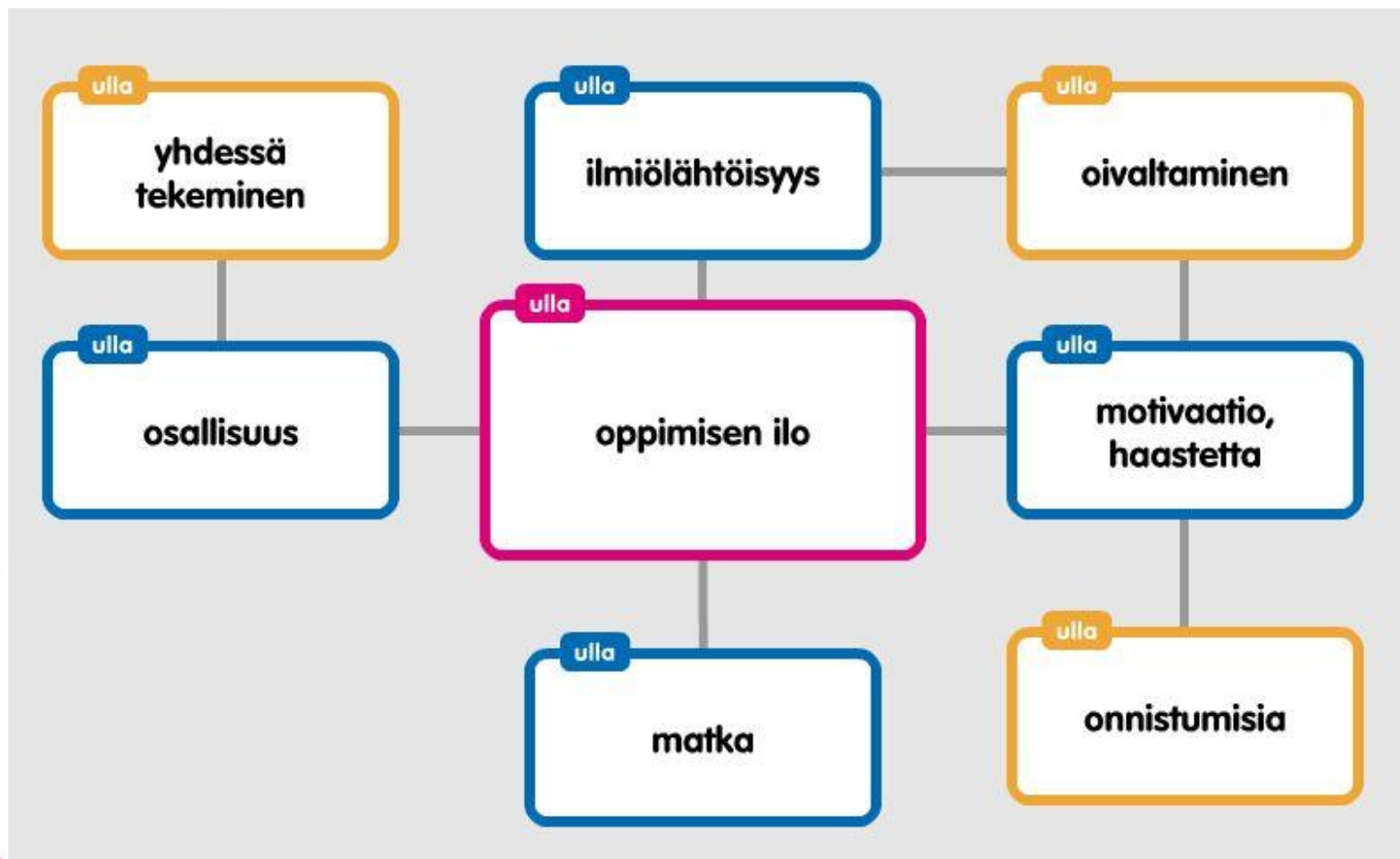
OPStuki 2016 työpajan 1 osallistujat
Helsingissä 4.3.2015

MITÄ OPPIMISEN ILO ON JA MITEN SE TOTEUTUU?

OPStuki 2016 työpajan 1 osallistujat
Torniossa 3.2.2015

MITÄ OPPIMISEN ILO ON JA MITEN SE TOTEUTUU?

OPStuki 2016 työpajan 1 osallistujat
Rovaniemellä 4.2.2015

HYVINVOINTI OPETUSHALLITUKSEN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISSA 2014 – MITÄ SE ON?

Esimerkkejä

*Opetushallituksen perusopetuksen
opetussuunnitelman perusteista*

22.12.2014

*Vertaa Opetushallituksen esiopetuksen
opetussuunnitelman perusteet 22.12.2014*

LUKU 1

- Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on **strateginen ja pedagoginen työkalu**, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä koulujen työtä.
- Opetussuunnitelma **liittää koulujen toiminnan muuhun paikalliseen** toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.
- Opetuksen järjestäjä ottaa opetussuunnitelmaa laatiessaan **huomioon oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearvioinnin ja kehittämistyön tulokset**.
- Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. **Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen.**

LUKU 2

- Oppilaalla on oikeus saada **opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.**
- **Opetusryhmät** muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet.
- -- **maksutta opetus** ja sen edellyttämät **oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet.**
- -- **maksutta** opetukseen osallistumisen edellyttämä **oppilashuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut.**
- Opetukseen osallistuvalla on oikeus **turvalliseen opiskeluympäristöön.**
- Oppilaalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, **täysipainoinen, maksuton ateria.**

LUKU 2

- Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin **ihmisoikeussopimuksiin**, jotka edellyttävät jokaisen lapsen **oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimisesta**.
- Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että **kouluyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään**. Yhtä tärkeä on kokemus **osallisuudesta** ja siitä, että **voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia**.
- Koulun ja kotien yhteinen **arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö** luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia.

LUKU 2

- **Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen.** Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesäätelyyn ja vastuunottoon omasta kehittämisestä ja hyvinvoinnista.
- Perusopetus edistää **hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta** kansalaisyhteiskunnassa.

LUKU 3

- Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on **opetus- ja kasvatustehtävä**. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa.
- Perusopetus kartuttaa **inhimillistä ja sosiaalista pääomaa**. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä.
- Maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan.
- **Sivistykseen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin ja kestävän kehityksen edistäminen.**

LUKU 3

- Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että **jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen.**
- **Oppilaita kannustetaan** huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia.
- Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja **ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja niitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa.**

LUKU 4

- Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon **ergonomia, esteettisyys, esteettömyys sekä akustiset olosuhteet ja tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys.**
- Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon **kouluyhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi.** Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä.

LUKU 5

- **Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä.** Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista.
- **Järjestämisellä luodaan edellytykset** oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä.
- Koulutyön **käytännöt** edistävät myös kestäväää elämäntapaa.
- **Opetuksen järjestäjä** vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle.

LUKU 5

- **Koulun johdolla** on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, oppilashuollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista.

LUKU 5

- **Jokaisella opettajalla** on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vastaavat näihin pedagogisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteillaan.
- **Opettajan tehtävään** kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen.
- **Opettaja** huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja oppilashuollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää **vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa tehtävää yhteistyötä.**

LUKU 5

- **Oppilailla** on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä.
- **Oppilaiden osallistuminen** oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta.
- **Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun.**
- Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla oppilaista muodostuva **oppilaskunta**.

LUKU 5

- **Kasvatuskeskustelu** on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen.
- **Opetuksen järjestäjä** päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.
- **Kurinpidollisia keinoja** ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen.
- Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.
- **Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma.**

LUKU 5

- **Yhteistyö** edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä.
- **Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö** lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.
- Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun **nivelvaiheissa** sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa sekä toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

LUKU 5

- **Koulun tehtävänä on puuttua poissaoloihin ja auttaa oppilasta onnistumaan koulutyössään.**
- **Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa.**
- **Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia.**

LUKU 5

- Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus
- Joustava perusopetus
- Koulun kerhotoiminta
- Koulun kirjastotoiminta
- Kouluruokailu
- Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat
- Koulumatkat ja koulukuljetukset

LUKU 7

- Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat **yleinen, tehostettu ja erityinen tuki**.
- **Tavoitteena on turvata oppilaalle edellytykset edetä opinnoissaan ja edistää hänen hyvinvointiaan.**
- Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi **tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.**
- **Ennakoivassa tukiopetuksessa** uusiin opetettaviin asioihin perehdytään jo etukäteen.
- Koulutyö tulee suunnitella siten, että **jokaisella oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus osallistua tukiopetukseen.**
- Oppilaan tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota koulun henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi **oppimis- ja ohjauskeskusten oppilaille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota.**

LUKU 7

- **Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että **opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet.****
- Yhteistyötapoja ja toimintamalleja kehitetään koko perusopetuksen ajalle ja koulunkäynnin nivelvaiheisiin.
- **Koulun henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa.**
- Laadukas perusopetus on perusta oppilaan oppimiselle ja hyvinvoinnille.

LUKU 8

- Koulu yhteisössä tai oppilaiden hyvinvoinnissa havaittuihin **huolenaiheisiin etsitään ratkaisuja yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa.**
- Koulussa oppilashuolto on kaikkien koulu yhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. **Ensisijainen vastuu koulu yhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla.**
- **Yhtenäiset käytännöt** tukevat eri kehitysvaiheissa oppilaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista (vrt. rakenteet, muodot ja toimintatavat).

LUKU 8

- Monialainen oppilashuollon yhteistyö
- Yhteisöllinen oppilashuolto
- Yksilökohtainen oppilashuolto

LUKU 8

- **Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä** seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia.
- **Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen** on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa.
- Vrt. luku 8.2. vs. luvut 4 ja 5: opiskeluympäristön turvallisuus, työrauha, koulumatkat, koulurakennus ja -tilat jne.
- **Yksilökohtaisella oppilashuollolla** tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa.

KOULU OPPIVANA YHTEISÖNÄ

Opetushallituksen perusopetuksen
opetussuunnitelman perusteet

22.12.2014

luku 4

OPS2016

Oppilaan muuttuva rooli

- yhdessä tekeminen, osallistuminen
- tutkiva ja luova työskentely

Muuttuva maailma

- ympäristö, globalisoituminen, talous, työelämä, teknologia, yhteisöjen monimuotoisuus

Muuttuva opetus

- oppimiskäsitys
- yhteistyö ja kokonaisuuksien rakentaminen

Muuttuva sivistyskäsitys ja osaaminen

- laaja-alaisuus, eettisyys, kestävyys,
- oppimisen taidot, tiedonhallinta ja vuorovaikutus

TOIMINTAKULTTUURI

IRMELI HALINEN, OPETUSHALLITUS

TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMISTÄ OHJAAVAT PERIAATTEET (1)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, luku 4.2

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

- koulu oppivana yhteisönä
- dialogin avulla kehittyminen
- yhdessä tekeminen ja osallisuus
- säännöllinen työn arviointi
- kiireettömyys
- yhdessä oppiminen
- pedagoginen ja jaettu johtajuus

TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMISTÄ OHJAAVAT PERIAATTEET (2)

Hyvinvointi ja turvallinen arki

- Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle.
- Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnat ovat luonteva osa jokaista koulupäivää.
- Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen.
- Kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan.

TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMISTÄ

OHJAAVAT PERIAATTEET (3)

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

- vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat kaikkien yhteisön jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä.
- oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen, tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti.
- tilaa eri ikäkausille ja oppijoille (toiminnallisuus, luovuus, liikkuminen, leikki ja elämykset)
- koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä
- työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta > vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa

TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMISTÄ OHJAAVAT PERIAATTEET (4)

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

- Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät.
- Yhteisössä tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus.
- Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen.
- Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMISTÄ OHJAAVAT PERIAATTEET (5)

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

- Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä.
- perusta aktiivisen kansalaisuuden kasvulle; edistetään osallisuutta, toteutetaan ihmisoikeuksia ja demokraattista toimintakulttuuria
- Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin.
- Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle.
- Muut toiminnot (tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö ja erilaiset kestävän kehityksen toiminnot, yhteistö hallinnonalojen seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa)

TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMISTÄ OHJAAVAT PERIAATTEET (6)

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää

- yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.
- arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa.
- tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa.

- Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista.
- Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

TOIMINTAKULTTUURIN KEHITTÄMISTÄ OHJAAVAT PERIAATTEET (7)

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntaaminen

- Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävän elämäntavan välttämättömyyden.
- Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.
 - > kestävät arjen valinnat koulussa
- Oppiva yhteisö rakentaa toivoa tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle.

NÄKYMIIÄ TULEVAISUUDEN KOULUORGANISAATIOSTA

Marjo Kyllönen pohtii väitöskirjassaan 2011:

Tulevaisuuden kouluorganisaatiota pohdittaessa peruskysymyksiä on se, **onko nykyisen kaltaisella oppivelvollisuuskoululla tulevaisuutta**. Mikäli on, niin kykeneekö koululaitoksemme uudistumaan siten, että se vastaa tulevaisuuden haasteisiin ja on mukana rakentamassa tulevaisuuden yhteiskuntaa.

TUTKIMUSPOHJAA MUUTOKSELLE

Kyllösen tutkimustulokset kertovat:

- Koulun sisällä kasvu mahdollistuu sillä, että koulu kehittyy organisaationa ja avautuu ulospäin osaksi yhteiskuntaa. Koulu tarvitsee tulevaisuudessa sekä sen johtamisessa uudenlaista toimintalogiikkaa. Tämä mahdollistaa perinteiset sektorirajat ylittävän **verkostoituvan yhteistyön. Tämä edellyttää yksin tekemisen kulttuurin muuttumista yhteisölliseen ja dialogiseen toimintakulttuuriin.** Muutos taas edellyttää oppimista, ja jotta siitä tulisi pysyvää, niin muutoksen on tapahduttava niin koulun kuin valtakunnan tasolla. Muuttuminen vaatii toimintamallien kriittistä tarkastelua sekä uskallusta muuttaa niitä.

KOULU

OPPIVANA ORGANISAATIONA

PERINTEINEN TOIMINTAKULTTUURI:

- suuri osa opettajien työstä yksinäistä, eristäytynyttä
- koulun arjen pirstaleisuus, defensiiviset rutiinit (mm. vetoaminen aika- ja resurssipulaan)
- luontaisen kohtaamisen ja jakamisen vähyyttä
- yhteinen ymmärrys puuttuu
- oman työn kannalta asioiden tarkastelu

Estää vuorovaikutusta ja yhdessä oppimista. Samalla voi syntyä illuusio hyvin toimivasta vuorovaikutuksesta.

TODELLINEN OPPIVA YHTEISÖ :

- syntyy vain **kriittisen dialogin avulla** (avoimuus, kyseenalaistaminen)
- käytännössä **vaatii opettajan autonomiaan ja pedagogiseen vapauteen puuttumista**; aito kohtaaminen ja vuorovaikutus synnyttävä
- **kysymys paljolti koulun tason toiminnasta ja luottamuksen toimintakulttuurista**, joka mahdollistaa avoimen dialogin
- **verkostomaisen organisaation vahvuus yhteisöllisyys**:
hyötykäyttöön koko verkoston osaaminen

KEHITTÄMISTYÖTÄ EDISTÄVIÄ TEKIJÖITÄ

- Pedagoginen johtaminen
- Kehittämisen kiinnittyminen kunnan opetustoimen strategiaan
- Yhteisölliset rakenteet
- Osallisuus, vuorovaikutus, keskusteleva kulttuuri
- Pysyvät kehittämisrakenteet
- Täydennyskoulutus yhteisenä voimavarana
- Moniammatillisuus
- Oppilaskeskeisyys
- Verkostoituminen
- Pitkäjänteinen kehittäminen

(vrt. Helena Rajakaltio)

PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMATYÖN TUKI JA ETENEMINEN

www.oph.fi/ops2016

www.ops2016.fi

www.oph.fi/ops2016

- **Paikallisen työn tuki:**
 - Tiekartta
 - Koulutukset
 - Lappeenrannan malli ops-työstä
 - Etelä-Pohjanmaan seudullinen malli ops-työstä
- **ePerusteet**

ePerusteet (1)

- http://www.oph.fi/ops2016/103/0/eperusteet_palvelu_tulossa_osaksi_opintopolkua
- **ePerusteet** on opetussuunnitelmien perusteiden katselu-, valmistelu- ja julkaisualusta.
- Palvelu tulee olemaan ilmainen.
- Perusteiden haku, selaus ja suodatus on kaikille avoin palvelu.
- **Seutukunnan, kunnan ja koulun opetussuunnitelma voidaan laatia ePerusteet –palvelun Paikallisen opetussuunnitelma-työkalun avulla.**
 - > Jo kirjoitetut tekstit voidaan kopioida ePerusteisiin.
- ePerusteet ei ole prosessi- vaan **kirjoittamistyökalu**

ePerusteet (2)

- Esi- ja perusopetuksen paikallinen työkalu otetaan käyttöön maalis-huhtikuussa 2015.
- Lukion ops tulee myös ePerusteisiin.
- ePerusteet ei mahdollista vuosi- tai lukuvuosisuunnitelman tekemistä, mutta se mahdollistaa paikallisen/koulukohtaisen ops-muutosten tekemisen (vrt. esim. lakimuutokset).
- Lisätietoja: <http://www.oph.fi/oppijanpalvelut>

www.ops2016.fi

- Työpajat 1–3/2015
- Työpajat 1–4 / 2014
- OPS-työkalupakki
- Facebookissa hakusana: OPS2016

OPStuki 2016

Opettajien täydennyskoulutus

🌟 [etusivu](#)

🌟 [OPS2016 -työ](#)

🌟 [työpajat 1-3 / 2015](#)

🌟 [työpajat 1-4 / 2014](#)

🌟 [alueelliset
kouluttajat](#)

🌟 [lisätietoa ja
yhteystiedot](#)

🌟 [OPS-työk alupakki](#)

LPstöd 2016 ([pdf](#))
OPStuki 2016 in english
([pdf](#))

[facebook](#)

Paikallisen OPS-työn täydennyskoulutus

LPstöd 2016 – Inspiration för lokalt

läroplansarbete

OPStuki 2016 – Paikallisen opetussuunnitelmatyön täydennyskoulutus on eNorssi -verkoston ja kaikkien harjoittelukoulujen yhteisesti toteuttama koulutuskokonaisuus, jossa harjoittelukouluverkosto toimii paikallisen opetussuunnitelmatyön tukiorganisaationa.

OPStuki 2016 -hankkeen koulutussuunnittelu, talous ja tekninen tuki on keskitetty Helsingin yliopiston Viikin normaalikouluun. Yhteistyökumppaneina ovat aluehallintovirastot ja opettajankoulutuslaitosten asiantuntijat. Tavoitteena on ollut suunnitella, tuottaa ja toteuttaa valtakunnalliseen ja alueelliseen opetussuunnitelmaprosessin ohjaamiseen ja ylläpitämiseen uusi koulutusmalli.

Täydennyskoulutuksen ensimmäinen vaihe Tulevaisuuden koulu toteutettiin vuosien 2013-2014 aikana eri puolilla Suomea yhteistyössä kuuden suomenkielisen ja ruotsinkielisen yksikön aluehallintoviraston alueella. OPStuki 2016 -täydennyskoulutuksen toinen vaihe Hyvinvoiva

OPS tuki 2016

TUTUSTU MYÖS

OPS 2016

Aluehallintovirasto

Paikallisten
koulutustilaisuuksien
mukana

[Lisää tietoa >](#)

TYÖKALUPAKKI

OPS-TYÖKALUPAKKI

eNorssi - Opettajankouluttajien yhteistyöverkosto

OPS-työkalupakki

OPS työkalupakki on eNorssin sivusto opetussuunnitelmatyön tueksi. Yliopistojen harjoittelukouluilla on tässä sivustossa oma alisivustonsa, jolla ohjataan ja kuvataan omaa ops-prosessia. Alisivustojen rakenne on lähtökohtaisesti sama, mikä auttaa yhteistyötä prosessin eri vaiheissa.

Ajankohtaista

OPS-työkalupakin rakenne on suunniteltu eNorssin ops-ryhmässä ja verkkopalvelu avattiin syyskuussa 2013. Yhteydenottoja ja tukipyyntöjä voi osoittaa sähköpostitse osoitteeseen tuomo.tammi@uta.fi tai mikko.horila@uta.fi.

Siirry harjoittelukoulun omaan ops-työkalupakkiin kartan linkeistä tai alla olevasta listasta.

Suomen yliopistojen harjoittelukoulut

Helsingin normaalilyseo, Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulu, Joensuun normaalikoulu, Jyväskylän normaalikoulu, Lapin yliopiston harjoittelukoulu, Oulun normaalikoulu, Rauman normaalikoulu, Savonlinnan normaalikoulu, Tampereen yliopiston normaalikoulu, Turun normaalikoulu, Vasa övningsskola

- Yhteydistietoja - Linkejä ja tukimateriaaleja - eNorssi - OPS tuki 2016 -

MITEN JATKAMME OPS-PROSESSIAMME?

YLEISIMMÄT KYSYMYKSET

- Mitä pitää tehdä?
 - Miten meidän kannattaisi aloittaa?
 - Mitä meidän kannattaisi tehdä seuraavaksi?
 - Mitä te olette tehneet?
-
- **Paikallisen tason kysymykset jokaisen luvun lopussa: --”päättää ja kuvaa”--**

MITÄ VOIMME OPPIA TOISILTAMME?

- Esimerkkejä eri puolilta Suomea erilaisista paikallisista ops-prosesseista (kunnat ja koulut)
- **”Tuo ja vie!”**

OPETUSSUUNNITELMATYÖN VAIHEET

- Mitä ne ovat?
- Mitä ne ovat kunnassamme? Entä koulussamme?
- Vrt. **Paikallisesti päätettävät asiat**

- Oman tiekartan, ”maastokartan” tekeminen
 - aikajana
 - taulukko
 - vuosikello
 - jokin muu
 - ks. seuraavat diat

OPETUSSUUNNITELMATYÖN VAIHEISTA (1)

Mitä ovat OPS-työn vaiheet?

Mitä eri vaiheita kuuluu kunnan ja koulun ops-prosessiin?

OPStuki 2016 työpajan 1 osallistujat
Kouvolassa 3.3.2015

OPETUSSUUNNITELMATYÖN VAIHEISTA (2)

MITÄ OVAT OPS-TYÖN VAIHEET?

Mitä erilaisia vaiheita kuuluu kunnan ja koulun ops-prosessiin?

prosessi

Haluan luoda sellaisen työjärjestyksen, joka mahdollistaa yhteistyön tekemisen.

pedagoginen johtaminen

Pedagoginen johtajuus ja pedagogiikan johtaminen

Opettajien koulutuksen päivitys

henkilöstön kouluttaminen

Kunnan päättäjät mukaan

Yhteistyö

Yhteistyötahot ja verkostoituminen kunnassa ja ulkopuolella

Esi- ja alkuopetuksen nivelvaihe

Yhteistyö päivähoiton kanssa.

Sovitaan työskentelyajat

Yhteistyö varhaiskasvatuksen kanssa

käsitteet

Arvot ja tavoitteet kirjataan

Niiden pohjalta kirjataan

-sisällöt

-arvioinnin perusteet

-työtavat / toimintakulttuuri

-jaetaan tieto huoltajille, oppilaille ja henkilökunnalle säännöllisesti

Toimintakulttuuri

Määritetään, jaetaan, jalkautetaan

oman yksikön oppimisympäristöjen

oppimateriaalien kehittäminen

Sitouttaminen yhteiseen toimintakulttuuriin

huoltajien osallisuus

http://www.nurmijarvi.fi/filebank/9850-ops2016_tiekartta_huoltajat.gif

MINÄ EN AIO MUUTTAA MITÄÄN OMASSA TOIMINNASSANI VAIKKA OPS MUUTTUU

Mitä tehdään näiden tyyppien kanssa?

oppilaiden osallistaminen

Oppiaineiden välinen yhteistyö

Oppimiskokonaisuuksien luomiseksi

Intohimot esiin

Vahvuuksia hyötykä

Oppilaiden osallisuus

Ilmiökeskeisyys keskiöön

Uusien työtapojen ideointi ja etsiminen opettajien kanssa.

Monipuoliset oppimisympäristöt

tuntijaosta päättäminen

kuntakohtaisten kurssien suunnittelu

Arvioinnin perusteet

Arviointi

OPStuki 2016 työpajan 1 osallistujat
Helsingissä 4.3.2015

OPETUSSUUNNITELMATYÖN VAIHEISTA (3)

OPS-TYÖN VAIHEET: MITA NE OVAT?

ORGANISAATIO

TYÖN ORGANISOINTI

OPS-RYHMÄT

OPS-KOORDINAATTORIT

OPS-VASTUUHENKILÖT/OSAAMINEN

SEUDULLINEN YHTEISTYÖ

KUNNAN OPS-TYÖ

KOULUN OPS-TYÖ

KOULUTUS

VERKOSTOT

YHTEISTYÖ

OPPILAIDEN OSALLISTAMINEN

OPETTAJIEN OSALLISTAMINEN

HUOLTAJIEN OSALLISTAMINEN

SIDOSRYHMÄYHTEISTYÖ

ALDITUS

TAUSTATYÖT

KYSELYT

OPPIAINEKOHTAISET RYHMÄT

KIRJOITTAMINEN: vuosiluokkakokonaisuudet ja oppiaineet

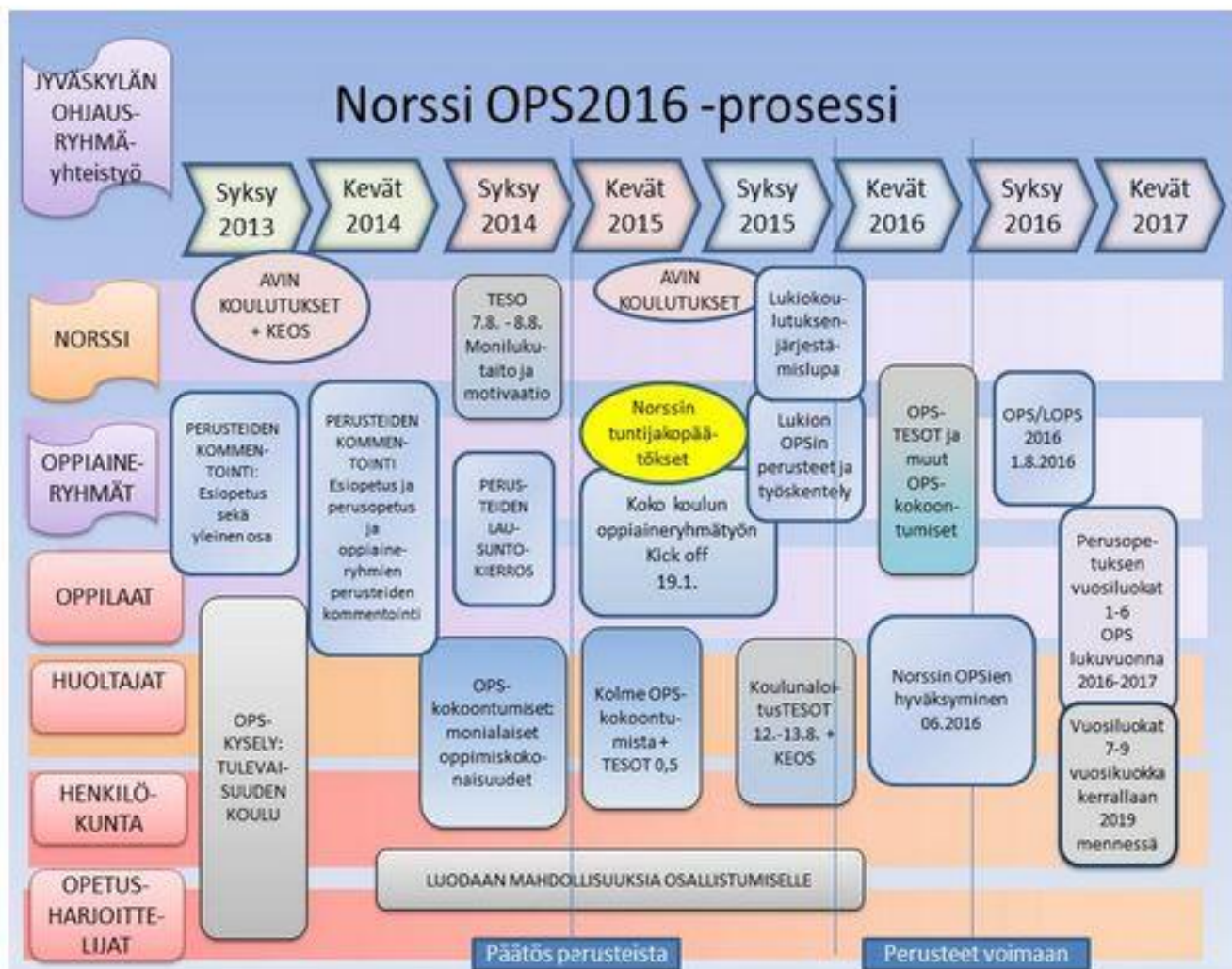
OPStuki 2016 työpajan 1 osallistujat
Torniossa 3.2.2015

OPETUSSUUNNITELMATYÖN VAIHEISTA (4)

OPStuki 2016 työpajan 1 osallistujat
Rovaniemellä 4.2.2015

Prosessin käynnistäminen ja eteneminen

www.ops2016.fi

> TYÖKALUPAKKI > JYVÄSKYLÄ > JYVÄSKYLÄN NORMAALIKOULU

PROSESSIN ETENEMINEN KOHTI KIRJOITTAMISTA (1)

OPS-KOULUTUS KE 19.11.2014 KLO 13.15-14.45

TEHTÄVÄT: Valitse Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luonnoksen (19.9.2014) luvuista 2-8 tai 12 yksi luku, johon perehdyt etukäteen. Kirjoita nimesi alla olevaan taulukkoon valitsemasi luvun kohdalle, jotta saamme ryhmäjaon selville. Ota koulutukseen mukaasi kannettava tietokone tms. Tervetuloa ops-kahveille opettajanhuoneeseen klo 12.45-13.10! **Ryhmät jatkavat työtään kevätlukukaudella 2015.**

POPS:n luku	Luku 1	Luku 2	Luku 3	Luku 4	Luku 5	Luku 6	Luku 7	Luku 8	Luku 12
Ryhmän vetäjä/ vetäjät									
Osallistuja 1									
Osallistuja 2									
Osallistuja 3									
Osallistuja 4									
Osallistuja 5									
Osallistuja 6									
Osallistuja 7									
Osallistuja 8									
Osallistuja 9									
Osallistuja 10									

Helsingin yliopiston Viikin normaalikoulu/Ulla Ilomäki-Keisala

PROSESSIN ETENEMINEN KOHTI KIRJOITTAMISTA (2)

HELSINGIN YLIOPISTON
VIIKIN NORMAALIKOULU

19.11.2014

PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET (Oph:n luonnos 19.9.2014)
LUKU 1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA

Tutustukaa ensin luvun 1 lopussa oleviin kysymyksiin (1.4.).

1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Keskustelkaa ja kirjoittakaa sen jälkeen tähän tekstiä Oph:n luonnostekstin, nykyisen koulukohtaisen opetussuunnitelmamme ja ryhmänne keskustelun pohjalta.

1.2. Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Keskustelkaa ja kirjoittakaa sen jälkeen tähän tekstiä Oph:n luonnostekstin, nykyisen koulukohtaisen opetussuunnitelmamme ja ryhmänne keskustelun pohjalta.

PROSESSIN ETENEMINEN KOHTI KIRJOITTAMISTA (3)

Värikoodit hahmottamisen avuksi, joskin useat teemat löytyvät useammasta kohdasta

- Sininen teksti: ohjeet siihen, mitä opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa
- Harmaa teksti: suoraan (osin tiivistäen) uusista perusopetuksen luonnoksista = painotuksemme
- Oranssi teksti: paikalliset näkökulmat = meidän mielestä tärkeät asiat, jotka olisi hyvä saada mukaan uuteen opsiimme
- Tummanpunainen teksti: Meidän vanhasta ops:sta
- Vaaleanvihreä teksti: käydyistä arvokeskusteluista (Juha Laitisen johdolla 2011)
- Opettajien kommentteista: mikä toimii koulussamme
- Vanhempien kommentteista (Kodin ja koulun päivä 2012)

Komentointiryhmä, lisäättehän kommenttinne kommenttitoiminnolla, kiitos!

HELSINGIN YLIOPISTON
VIIKIN NORMAALIKOULU

19.11.2014

PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET (Oph:n luonnos
19.9.2014)
LUKU 2 PERUSOPETUS YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA

PAIKALLISET OPS-PROSESSIT NÄKYVIKSI!

PAIKALLISET PUHEENVUOROT

- Kuntien ja koulujen edustajat
 - esimerkkejä seutu-, kunta- ja koulukohtaisista opetussuunnitelmaprosesseista
- Kiitos yhteistyöstä ja jakamisesta!

TUNTIJAKO

VALTIONEUVOSTON TUNTIJAKO (1)

www.oph.fi/ops2016

➤ valtioneuvoston asetus 422/2012

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120422>

- Tuntijakoon liittyvät kysymykset ja haasteet

VALTIONEUVOSTON TUNTIJAKO (2)

Perusopetusasetus 3§ (muutettu valtioneuvoston asetuksella 423/2012): vuosiluokittaiset vähimmäis-tuntimäärät muuttuvat

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yht.
Nykyinen	19	19	23	23	24	24	30	30	30	222
Uusi	19	19	22	24	25	25	29	29	30	222

Opetuksen järjestäjä voi omalla päätöksellään tarjota enemmän opetusta, mutta ei voi alittaa tässä määriteltyä vähimmäis-tuntimäärää.

Lakimuutokset 2013 - 2014

- perusopetuslain ns. työrauhapykälät 30.12.2013 (1267/2013)
- oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013 (1287/2013)
- esiopetuksen velvoittavuus 12.12.2014 (1040/2014)

IRMELI HALINEN, OPETUSHALLITUS

PALAUTE TYÖPAJASTA 1

VASTAA PALAUTEKYSELYYN

- Osallistujat saavat sähköpostitse linkin palautekyselyyn aluehallintovirastosta.

<https://elomake.helsinki.fi/lomakkeet/57949/lomake.html>

- Vastatathan palautekyselyymme! Kiitos.

KOONTI

SAAVUTIMMEKO TYÖPAJAN 1

TAVOITTEET?

Hyvinvoiva koulu - Perusteista paikalliseksi ops:ksi

- Tutustutaan, tehdään yhteistyötä ja verkostoidutaan alueen ops-työstä vastaavien opetustoimen henkilöstön edustajien kanssa.
- Tutustutaan Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 lukujen 1–12 keskeisiin käsitteisiin.
- Pohditaan, miten hyvinvoivan koulun ajatus ja siihen liittyvät esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden keskeiset asiat muuttavat nykykoulun toimintakulttuuria.
- Käsitellään erilaisia opetussuunnitelmaprosessimalleja ja niiden vaiheita käytännön esimerkkien avulla.
- Pohditaan ja suunnitellaan, miten kunnan tai koulun ops-prosessia kannattaisi jatkaa ja toteuttaa tästä eteenpäin.
- Saadaan tietoa ePerusteet-palvelusta.
- Keskustellaan alueen paikallisista ops-prosesseista ja tehdään oman alueen ops-työtä näkyväksi.

ENNAKKOTEHTÄVÄMME TYÖPAJAAN 2

ENNAKKOTEHTÄVÄT TYÖPAJAAN 2

1. Perehdy Opetushallituksen esiopetuksen opetussuunnitelman lukuun 4 ja/tai Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman lukuihin 13, 14 ja 15 ainakin yhden oppiaineen osalta.

2. Tutustu seuraaviin materiaaleihin:

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

- <https://www.youtube.com/watch?v=mXvozGMIqug&feature=youtu.be>

Pelit ja pelillisuus:

- pelipaiva.fi
- pelikasvatus.fi
- <https://www.youtube.com/watch?v=4Pn0VXfX5cw>

Oppiminen:

- m.youtube.com/watch?v=l8-bVTJn1No&feature=youtu.be

Digitaalinen muutos:

- <http://www.pedagogisktcentrum.se/skolutveckling/digitalt-l%C3%A4rande>

LÄHTEET JA LISÄTIETOA (1):

- Opetushallitus, Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
- Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
- [http://www.oph.fi/ops2016/103/0/opetushallitus on hyväksynyt esi- perus ja lisaopetuksen opetussuunnitelman perusteet 22 12 2014](http://www.oph.fi/ops2016/103/0/opetushallitus_on_hyvaksynyt_esi_perus_ja_lisaopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_22_12_2014)
- Rajakaltio, Helena. Opetushallitus. Yhteisvoimin kohti uudistuvaa koulua, Koulun kehittämisen toimintamalli – täydennyskoulutuksen ja kehittämisprosessin yhteen nivominen. Suomen yliopistopaino Oy, Tampere 2014. Raportit ja selvitykset 2014:5.
- [http://www.oph.fi/download/157911 yhteisvoimin kohti uudistuvaa koulua 2.pdf](http://www.oph.fi/download/157911_yhteisvoimin_kohti_uudistuvaa_koulua_2.pdf)

LÄHTEET JA LISÄTIETOA (2)

- Aarnio, Helena. (1999). Dialogia etsimässä: Opettajaopiskelijoiden dialogin kehittyminen tieto- ja viestintäteknistä ympäristöä varten. Acta Universitatis Tamperensis 676.
- Heino, Tina (toim.) 2014. Kokemukset kiertoon – ideoita oppimisympäristöjen kehittämiseen. Opetushallitus. Oppaat ja käsikirjat 2013:8. Tampere. Suomen yliopistopaino Oy.
- http://www.oph.fi/download/153505_kokemukset_kiertoon_2.pdf
- Jantunen, Timo ja Haapaniemi, Rauno. 2013. Iloa kouluun, Avaimia kouluviihtyvyyteen. Juva: PS-kustannus.
- Järvilehto, Lauri. 2014. Hauskan oppimisen vallankumous. Juva: PS-kustannus.
- Kyllönen, Marjo. 2011. Tulevaisuuden koulu ja johtaminen. Skenaariot 2020-luvulla. Tampereen yliopisto.
- Norrena, Juho. 2015. Innostava koulun muutos, Opas laaja-alaisen osaamisen opetukseen. Juva: PS-kustannus.